

HOE OUD WORDT EEN BOOM?

Een kaprijpe boom die wordt geveld heeft nog lang niet zijn maximale leeftijd bereikt. Het kappen gebeurt doorgaans om economische redenen; de boom heeft echter in de eerste plaats een sociale en milieutechnische betekenis, en daarvan zouden we veel langer profijt kunnen trekken. De levensloop van een boom geeft aan, of en wanneer vellen noodzakelijk is. Hij doorloopt drie, geleidelijk in elkaar overgaande fasen. In de eerste groeien stam, takken en wortels sterk, en heeft hij de grootste weerstand tegen ziekten e.d. en het beste herstelvermogen. Tegen het einde begint de groei in de lengte, daarna die in de dikte af te nemen. In de voortplantingsfase blijft de ontwikkeling, zij het in een lager tempo, doorgaan, en produceert de boom jaarlijks of eens in de paar jaar duizenden zaden. Tenslotte breekt de fase aan waarin het afsterven begint, aan het eind waarvan omvallen of uitbrekende takken gevaar op kunnen leveren. Dan worden ze meestal geveld, en waardevolle exemplaren soms door boomchirurgisch ingrijpen langer behouden. Elke fase kan tientallen tot honderden jaren duren. In het algemeen geldt dat een goede verzorging in de eerste en tweede fase meer invloed heeft op de leeftijd dan die in de laatste fase. Bomen voor de houtproductie kunnen economisch gezien het best aan het eind van de groeifase worden vervangen. Dat gebeurt met onze meeste bosbomen en met veel populieren aan lanen en singels. Bomen die voor andere doeleinden zijn geplant (verfraaiing, schaduwwerking, windbreking, stofopvangenz.) beginnen dan echter pas goed die functie uit te oefenen, zodat kappen op dat moment uit den boze is.

Bomen kunnen sterk uiteenlopende leeftijden bereiken, afhankelijk van soort, erfelijke aanleg en omstandigheden op de groeiplaats. De beuk b.v. wordt in gunstige omstandigheden wel 300 jaar, soms zelfs nog ouder. Meestal ontbreekt er echter wel iets aan die omstandigheden, en zijn beuken van 100 tot 200 jaar al oud. Een globale schatting van bereikbare leeftijden in Nederland, onder min of meer normale omstandigheden: de eik 200-400 jaar, de linde 200-500 jaar, de iep 150-300 jaar, de berk 100-150 jaar, de populier 50-150 jaar, de den 100-200 jaar, de wilg 50-150 jaar. Maar in ons land komen ze meestal niet zo ver, omdat ze al veel eerder worden geveld. Soms terecht, soms onterecht.

BESCHADIGINGEN DOOR MAAIEN: WILGEHOUTRUPS

Wanneer wegbermen waarin bomen staan gemaaid worden, komt het nogal eens voor dat de bast aan de voet beschadigd wordt door stoten of snijden. De vaak kleine wonden dicht bij de grond kunnen grote schade ten gevolge hebben. Ook al omdat zij al gauw weer in het gras schuil gaan, valt het niet op wanneer zij inrotten of op een andere manier zijn aangetast. In dit verband is vooral de wilgehoutrup (Cossus cossus) erg gevaarlijk.

De vrouwtjes van deze soort, een grote nachtvlinder met zwart gestippelde vleugels, leggen hun eitjes in wondranden van verschillende boomsoorten, en de jonge rupsen die er uit komen vreten gangen in het hout. Ze zijn bruinrood en glimmend, en kunnen in de loop van een paar jaar wel een decimeter lang worden, en dan gangen van meer dan een centimeter breed maken, die de stam zo verzwakken dat de boom geveld moet worden. Ook kunnen daardoor andere parasieten binnenkomen. Het is in de eerste plaats nodig, dat wegbeheerders bij iedere maaibeurt het personeel wijzen op de gevolgen van bastbeschadiging. Desondanks zal het noodzakelijk zijn na het maaien de bomen te inspecteren en zichtbare wonden af te dekken met een beschermend middel. Erger is dat soms de schors heel gebleven is, maar de levende laag eronder werd beschadigd. Dit komt vaak pas na jaren aan het licht, maar onderwijl kunnen er rupsen door scheurtjes zijn binnengedrongen. Bij de controle moet dan ook meteen gelet worden op uitmondningen van vraatgangen, ook hoger op de stam. De rupsen daarin kunnen gedood worden door het inbrengen van een paar kristallen kamfer, naftaline, of het veel tegen motten gebruikte middel paradichloorbenzol, waarna de opening met een balletje klei of iets dergelijks wordt gesloten. Met mate toegepast zal dit de boom niet schaden.

BOMENFONDS

De Afdeling West van de Nederlandse Vereniging van Wegenbouwers heeft onlangs het overplanten van negen bomen van Voorburg naar Zoetermeer bekostigd. Deze bomen moesten wijken voor de aanleg van de Utrechtse Baan. Een tiende boom, die te groot was om over grote afstand te vervoeren, kreeg een nieuwe standplaats in Voorburg.

Sinds 1973 heeft deze afdeling van de Vereniging van Wegenbouwers drie van dergelijke reddingsacties van door wegenbouw bedreigde bomen bekostigd uit een speciaal fonds. Veel aandacht trok in 1974 het overplanten van 35 essen uit de omgeving van Tiel naar de nieuwe wijk Essenstein te Voorburg. De overgeplante essen staan er gezond bij op hun nieuwe standplaats.

BOOMVERZORGINGSPROJECTEN

De toenemende belangstelling voor onze bomen uit zich gelukkig ook in concrete maatregelen voor het behoud van waardevolle exemplaren. Zo zijn dit jaar op een aantal plaatsen solitaire bomen of boomgroepen door boomverzorgingsbedrijven behandeld:

Texel: De leilinden rond de kerk in Oosterend zijn van dood hout ontdaan, alle wonden zijn schoongemaakt en behandeld, en bomen met grote holten zijn gehecht. Het belangrijkste is misschien wel dat de gemeente door een wijziging in de verkeerssituatie de bomen zal vrijwaren van aanrij- en parkeerschade.

Zeist: De moerascypres in de tuin van de Evangelische Broedergemeente is hersteld; het gevaar voor omwaaien of uit elkaar breken is daarmee bezworen.

Huis te Manpad (Heemstede): Een aantal linden en beuken, deel uitmakend van het waardevolle bomenbestand van de buitenplaats, werden behandeld. De maatregelen bestonden uit het lichten van de kronen, het wegnemen van takstommels en dode takken, wondbehandeling en het schoonmaken en hechten van diepe wonden. In het kader van hette zijner tijd op te stellen beheersplan voor het park, wordt aan het totale bomenbestand aandacht geschonken.

Veere: De oude iepen op de kade en een aantal bomen op het marktplein werden gerestaureerd. Aan het behandelen van de iepen (snoeien dood hout, lichten kroon en wondbehandeling) ging een reconstructie van de weg en parkeerstrook vooraf. De standplaats werd verbeterd door het inbrengen van goede grond en beluchtungskokers. De standplaats werd beveiligd met paaltjes, waardoor aanrijshade wordt voorkomen.

waardenburg: Een drietal zware treurwilgen nabij het gemeentehuis, alsmede enige oude bomen op de begraafplaats werden behandeld. De maatregelen bestonden uit het wegnemen van takstommels en dood hout, het lichten van de kroon en wondbehandeling. De bomen zijn weer kerngezond en kunnen het landschappelijk beeld van het dorpje nog lange tijd bepalen.

Sint Anthonis: Linden en paardenkastanjes op de Brink nabij de R.K. kerk.

De behandeling van de bomen betrof vooral achterstallig onderhoud, te weten het lichten van de kronen, wegnemen van takstommels en dode takken, alsmede wondbehandeling.

Tegelijk met de boombehandeling werd het plein gereconstrueerd, waarbij de groeiplaats werd verbeterd door het inbrengen van beluchtingskanalen.

NESTEN KNIPPEN VAN DE BASTAARDSATIJNVLINDER

Het is nu de tijd om de nesten van de bastaardsatijnrups uit de bomen te knippen. De rupsen en vlinders worden elk jaar meer naar het noorden gesignaleerd. De nesten, die ongeveer vuistgroot zijn en bestaan uit gesponnen draden en daardoor bijgehouden twijgjes en bladeren, vallen goed op in de winterkale bomen. In een nest kunnen tot 300 rupsen overwinteren.

Eind april, als de bomen en struiken uitlopen, komen ze uit de nesten tevoorschijn en vreten de bladeren van verschillende boomsoorten. Vooral de zomereik moet het ontgelden. De bomen en struiken kunnen geheel kaal worden gevreten.

Bij voedselgebrek trekken de rupsen over de grond van boom tot boom. Soms dringen ze ook huizen binnen. De haren van deze rupsen kunnen bij mensen irritatie van huid en ogen veroorzaken. Na de vreterij verpoppen de rupsen zich op de grond of tussen de bladeren, waarna in de voorzomer de witte vlinders uitkomen. In juni en juli vliegen de vlinders en zetten hun eieren af aan de onderzijde van de bladeren. Na twee à drie weken komen de jonge rupsen tevoorschijn en beginnen ze hun vreterij, waarbij ze in groepen blijven. Na enige tijd worden dan de nesten gemaakt.

Het knippen en vernietigen van de nesten is een bestrijdingsmethode zonder nadelige neveneffecten, en verdient de voorkeur boven het gebruik van chemische middelen. Bij hoge bomen is het knippen echter niet eenvoudig.

BENOEMINGEN EN NIEUWE BOEKEN

Aan de Landbouwhogeschool te Wageningen zijn onlangs de volgende hoogleraren benoemd:

per 1 juli 1977 Dr. Ir. R.A.A. Oldeman tot hoogleraar in de Bosteelt en

per 1 november 1977 Ir. A. van Maaren, voorheen Inspecteur Bosbouw bij Staatsbosbeheer, tot hoogleraar in de Boshuishoudkunde.

Enkele van de onlangs verschenen boeken op bomengebied zijn:

1. Bomen laten leven, door Jørn Copijn, boomchirurg.
(Over bomen in stad en land, hun functie, geschiedenis en verzorging).
Uitgeverij De Driehoek, Amsterdam. Prijs f 55,--.
2. Praktisch Bomenboek, door Bert Schut.
(Praktische raadgevingen voor de niet-vakman).
Uitgeverij Erven Thomas Rap, Baarn. Prijs f 22,50.
3. Coniferen in kleur, door Brian en Valerie Proudley, vertaald uit het Engels door Dr. B.K. Boom.
Uitgeverij Moussault, Baarn. Prijs f 28,50.

BOMEN EN ZOUT

Eén van de informatiebladen van de Bomenstichting is getiteld "Bomen en zout". In dit blad wordt o.a. de invloed van strooizout op de conditie van de bomen behandeld en aangedrongen op het zuinig zijn met zout. Bovendien worden - voor gevallen waarin men niet buiten strooizout kan - aanwijzingen gegeven voor de manier van strooien.

Geïnteresseerden kunnen dit informatieblad bestellen door f 2,-- over te maken op giro nummer 2108755 ten name van Bomenstichting, Zeist, onder vermelding van: blad 6, Bomen en zout.

BOOMVERZORGINGSPROJECTEN

De toenemende belangstelling voor onze bomen uit zich gelukkig ook in concrete maatregelen voor het behoud van waardevolle exemplaren. Zo zijn dit jaar op een aantal plaatsen solitaire bomen of boomgroepen door boomverzorgingsbedrijven behandeld:

Texel: De leilinden rond de kerk in Oosterend zijn van dood hout ontdaan, alle wonden zijn schoongemaakt en behandeld, en bomen met grote holten zijn gehecht. Het belangrijkste is misschien wel dat de gemeente door een wijziging in de verkeerssituatie de bomen zal vrijwaren van aanrij- en parkeerschade.

Zeist: De moerascypres in de tuin van de Evangelische Broedergemeente is hersteld; het gevaar voor omwaaien of uit elkaar breken is daarmee bezworen.

Huis te Manpad (Heemstede): Een aantal linden en beuken, deel uitmakend van het waardevolle bomenbestand van de buitenplaats, werden behandeld. De maatregelen bestonden uit het lichten van de kronen, het wegnemen van takstommels en dode takken, wondbehandeling en het schoonmaken en hechten van diepe wonden. In het kader van hette zijner tijd op te stellen beheersplan voor het park, wordt aan het totale bomenbestand aandacht geschonken.

Veere: De oude iepen op de kade en een aantal bomen op het marktplein werden gerestaureerd. Aan het behandelen van de iepen (snoeien dood hout, lichten kroon en wondbehandeling) ging een reconstructie van de weg en parkeerstrook vooraf. De standplaats werd verbeterd door het inbrengen van goede grond en beluchtingskokers. De standplaats werd beveiligd met paaltjes, waardoor aanrijshade wordt voorkomen.

Waardenburg: Een drietal zware treurwilgen nabij het gemeentehuis, alsmede enige oude bomen op de begraafplaats werden behandeld. De maatregelen bestonden uit het wegnemen van takstommels en dood hout, het lichten van de kroon en wondbehandeling. De bomen zijn weer kerngezond en kunnen het landschappelijk beeld van het dorpje nog lange tijd bepalen.

Sint Anthonis: Linden en paardenkastanjes op de Brink nabij de R.K. kerk.

De behandeling van de bomen betrof vooral achterstallig onderhoud, te weten het lichten van de kronen, wegnemen van takstommels en dode takken, alsmede wondbehandeling.

Tegelijk met de boombehandeling werd het plein gereconstrueerd, waarbij de groeiplaats werd verbeterd door het inbrengen van beluchtingskanalen.

NESTEN KNIPPEN VAN DE BASTAARDSATIJNVLINDER

Het is nu de tijd om de nesten van de bastaardsatijnrups uit de bomen te knippen. De rupsen en vlinders worden elk jaar meer naar het noorden gesignaleerd. De nesten, die ongeveer vuistgroot zijn en bestaan uit gesponnen draden en daardoor bijeengehouden twijgjes en bladeren, vallen goed op in de winterkale bomen. In een nest kunnen tot 300 rupsen overwinteren.

Eind april, als de bomen en struiken uitlopen, komen ze uit de nesten tevoorschijn en vreten de bladeren van verschillende boomsoorten. Vooral de zomereik moet het ontgelden. De bomen en struiken kunnen geheel kaal worden gevreten.

Bij voedselgebrek trekken de rupsen over de grond van boom tot boom. Soms dringen ze ook huizen binnen. De haren van deze rupsen kunnen bij mensen irritatie van huid en ogen veroorzaken. Na de vreterij verpoppen de rupsen zich op de grond of tussen de bladeren, waarna in de voorzomer de witte vlinders uitkomen. In juni en juli vliegen de vlinders en zetten hun eieren af aan de onderzijde van de bladeren. Na twee à drie weken komen de jonge rupsen tevoorschijn en beginnen ze hun vreterij, waarbij ze in groepen bijeen blijven. Na enige tijd worden dan de nesten gemaakt.

Het knippen en vernietigen van de nesten is een bestrijdingsmethode zonder nadelige neveneffecten, en verdient de voorkeur boven het gebruik van chemische middelen. Bij hoge bomen is het knippen echter niet eenvoudig.

BENOEMINGEN EN NIEUWE BOEKEN

Aan de Landbouwhogeschool te Wageningen zijn onlangs de volgende hoogleraren benoemd:

per 1 juli 1977 Dr. Ir. R.A.A. Oldeman tot hoogleraar in de Bosteelt en

per 1 november 1977 Ir. A. van Maaren, voorheen Inspecteur Bosbouw bij Staatsbosbeheer, tot hoogleraar in de Boshuishoudkunde.

Enkele van de onlangs verschenen boeken op bomengebied zijn:

1. Bomen laten leven, door Jørn Copijn, boomchirurg.
(Over bomen in stad en land, hun functie, geschiedenis en verzorging).
Uitgeverij De Driehoek, Amsterdam. Prijs f 55,--.
2. Praktisch Bomenboek, door Bert Schut.
(Praktische raadgevingen voor de niet-vakman).
Uitgeverij Erven Thomas Rap, Baarn. Prijs f 22,50.
3. Coniferen in kleur, door Brian en Valerie Proudley, vertaald uit het Engels door Dr. B.K. Boom.
Uitgeverij Moussault, Baarn. Prijs f 28,50.

BOMEN EN ZOUT

Eén van de informatiebladen van de Bomenstichting is getiteld "Bomen en zout". In dit blad wordt o.a. de invloed van stroozout op de conditie van de bomen behandeld en aangedrongen op het zuinig zijn met zout. Bovendien worden - voor gevallen waarin men niet buiten stroozout kan - aanwijzingen gegeven voor de manier van strooien.

Geïnteresseerden kunnen dit informatieblad bestellen door f 2,-- over te maken op giro nummer 2108755 ten name van Bomenstichting, Zeist, onder vermelding van: blad 6, Bomen en zout.

